

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

T.W.M. Beeloo (Volt), R. van Aelst (SP), L.J.M.W. Neijenhuis (D66) en
A.H.K. van Viegen (PvdD)
(d.d. 15 februari 2024)

Nummer
4053

Onderwerp
Mesttransporten

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Op 09 februari 2024 publiceerde Follow the Money¹ dat de problemen rond structurele en grootschalige fraude met mestoverschotten niet opgelost zijn. Het OM dringt al jaren aan op vervanging van weeginstrumenten die klaarblijkelijk fraudegevoelig zijn: door te manipuleren met gewichten voeren boeren veel minder mest af dan de bedoeling is. Ook de NOS² publiceerde dat het Openbaar Ministerie in een brief aan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV) in 2019 al waarschuwde dat apparatuur om te controleren of er met mesttransporten wordt gesjoemeld fraudegevoelig is. Een van de gevolgen van de mogelijke fraude is dat meer dan toegestane hoeveelheden mest worden uitgereden over land, met negatieve gevolgen voor bodem, water en natuur. Drie agrarische adviseurs zijn ook al veroordeeld tot celstraffen voor betrokkenheid bij mestfraude. De Europese Commissie dringt ook al jaren bij Nederland erop aan dat mestfraude harder moet worden aangepakt.

Volgens NOS Nieuws zal het nog een hele tijd duren voordat de gebrekkige apparatuur daadwerkelijk is vervangen. Het ministerie stelt dat de zoektocht wel haast heeft omdat boeren volgens Europese regels steeds minder mest op eigen grond mogen uitrijden.

- 1. Hoe interpreteert GS het bovengenoemde nieuws van NOS Nieuws en Follow the Money? En deelt GS de zorgen van Volt en andere ondergetekenden over de gevolgen voor bodem, water en natuur?*

Antwoord

GS hebben kennisgenomen van deze informatie. GS vinden dat deze situatie onwenselijk is en het kan inderdaad negatief uitwerken op de doelen ten aanzien van bodem, water en natuur. GS zijn het ermeê eens dat actie en aandacht op nationaal niveau nodig is.

¹ [Ministerie laat boeren al jaren met sjoemelapparatuur frauderen met mest](#)

² [OM waarschuwde ministerie voor fraudegevoelige apparatuur mestcontrole](#)

Naar verwachting is het risico op fraude met mesttransporten in Zuid-Holland tot nu toe beperkt. In de provincie Zuid-Holland is voornamelijk sprake van grondgebonden veehouderij, daarom wordt een groot deel van de mest op eigen land geplaatst³. Daarnaast is er binnen de provinciale grenzen ook geen sprake van een mestoverschot³. Mesttransport vindt wel plaats, maar de hoeveelheden zijn beperkter dan in de intensievere veehouderij regio's.

Wel is de provincie zich ervan bewust dat door de afbouw van derogatie een deel van de Zuid-Hollandse melkveehouders een groter deel van de mest zal moeten gaan afvoeren in de nabije toekomst. Dit zal ook gepaard gaan met hogere kosten, omdat het mestoverschot nationaal aanzienlijk toeneemt en daarmee de afzetprijzen per ton. Daarmee zal de fraudedruk in mesttransport mogelijk toenemen met de kans op negatieve gevolgen voor het behalen van de doelen op gebied van onder andere de waterkwaliteit. Dit geldt zeker voor intensievere bedrijven, omdat deze mogelijk meer mest zullen moeten afvoeren tegen hogere prijzen. De verwachte omvang ervan en handelingsperspectief hiervoor is in ontwikkeling (zie vraag 7).

Verder is de mestwetgeving en gerelateerde fraudeopsporing nationaal belegd, dit is geen verantwoordelijkheid van de provincie. Het ministerie van LNV zet landelijk mestbeleid uit en de NVWA ziet samen met RVO toe op de naleving van dit beleid. Sinds 2023 is het verplicht om vervoer van dierlijke mest aan te melden met het 'realtime Vervoersbewijs dierlijke meststoffen' (rVDM). Hiermee heeft de overheid meer inzicht gekregen op vervoerstromen.

2. *Heeft GS hier de afgelopen 6 jaar contact over gehad met het ministerie van LNV en/of het OM? En met agrarische ondernemers of agrarische belangenbehartigers? Zo ja, wanneer en waar ging dat over? Zo nee, denkt GS dat dit contact nodig is om de problemen te adresseren en zo nodig medewerking te verlenen aan het zichtbaar maken en oplossen?*

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 1, hier wordt aangegeven dat het niet de verantwoordelijkheid is van de provincie en de mesttransporten in vergelijking met andere regio's beperkt zijn. De provincie Zuid-Holland heeft op bestuurlijk niveau geen apart contact met LNV hierover gehad en dat staat ook niet op het programma.

3. *Is GS op de hoogte van (de kans op) dergelijke fraudezaken binnen provincie Zuid-Holland? Zo ja, in welke mate en waar komt het voor? Zo nee, hoe kan GS hier wel zicht op krijgen? Komt het ook in Zuid-Holland voor en zo ja in welke mate?*

Antwoord

Op dit moment is bij GS geen informatie beschikbaar over dergelijke zaken. Zie ook het antwoord op vraag 1; in de provincie Zuid-Holland zijn de mesttransporten in vergelijking met andere regio's beperkt.

³ <https://edepot.wur.nl/541536>

4. *Is GS voornemens om deze mogelijke fraude verder aan het licht te brengen en te onderzoeken welke maatregelen kunnen worden genomen om hier iets aan te doen? Wat kan de rol van de provincie hierin zijn?*

Antwoord

De aanscherping van mesttoezicht is een taak van de landelijke overheid en zal moeten worden uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

5. *Boeren in Zuid-Holland kunnen op verschillende manieren subsidie ontvangen van de provincie (en ook vanuit Europa). Wat is de kans dat deze subsidies in Zuid-Holland worden uitgekeerd aan boeren die fraude plegen, en is GS voornemens subsidies stop te zetten en terug te vorderen als blijkt dat onrechtmatige praktijken zich hebben voorgedaan bij de betreffende personen en bedrijven? Zo ja, hoe en wanneer? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De huidige provinciale subsidies kunnen enkel worden ingetrokken wanneer niet aan de subsidievoorwaarden wordt voldaan. Daarnaast kunnen subsidies geweigerd worden als vooraf duidelijk wordt dat er activiteiten worden ontplooid die in strijd zijn met de wet, het algemeen belang of de openbare orde.

Het terugvorderen vanwege mesttransportfraude is niet mogelijk, omdat dit niet in de subsidievoorwaarden is opgenomen. Bij een verdenking van fraude omtrent mesttransporten kan de provincie aangifte doen, dit is een strafrechtelijk proces.

6. *Heeft GS in de subsidievoorwaarden boeteclausules en clausules voor ontbinding en terugvordering opgenomen in geval van fraude*

Antwoord

Ja. In iedere subsidiebeschikking die door GS wordt afgegeven zijn subsidievoorwaarden opgenomen waar de subsidieontvanger aan moet voldoen. Bij meerjarige subsidietrajecten moeten er ook jaarlijkse voortgangsrapportages worden ingediend door de subsidieontvanger. Bij het niet voldoen aan de voorwaarden en in het geval van misbruik kan het zo zijn dat subsidie (deels), inclusief wettelijke rente van het hele subsidiebedrag, wordt teruggevorderd.

7. *Met oog op het huidige mestoverschot en de Europese regels die steeds minder mest op eigen grond toestaan: Welke mogelijke oplossingen voor het mestprobleem van boeren ziet de provincie als mogelijk haalbaar en wenselijk in de nabije toekomst, wat is daarbij de rol van de provincie, en wanneer en hoe gaat de provincie deze in de praktijk brengen?*

Antwoord

De provincie inventariseert op dit moment de reikwijdte van het probleem in Zuid-Holland, de mogelijke oplossingen en de rol van de provincie rondom de toenemende mestafzetkosten. Deze worden in samenhang afgewogen met de doelen voor zowel melkveehouder als akkerbouwer op gebied van bodem, water en klimaat. Door pilots op te zetten in de gebieden wordt perspectief geboden. De gesprekken hierover zijn onderdeel van de gebiedsprocessen van het Zuid-Hollands Programma Landelijke Gebied (ZHPLG).

8. *Een oorzaak van mestfraude is het enorme overschot aan mest uit de vee-industrie. Heeft u inzicht wat de hoeveelheid minder vee en mest is die nodig is om de natuur- en KRW doelen te halen? Zo ja, wat is dit inzicht? Zo nee, bent u bereid hier onderzoek naar te laten doen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De provincie Zuid-Holland kent nauwelijks intensieve veehouderij en kenmerkt zich door (grondgebonden) melkveehouderijbedrijven en akkerbouw. Anderzijds krijgt ook een aantal agrarische ondernemers in onze provincie te maken met een toenemend mestoverschot en de verhoogde prijzen voor mestoverschot.

Bovendien heeft de provincie Zuid-Holland hiervoor op dit moment geen beleid. Zie ook het antwoord bij vraag 4. Om de provinciale doelen te behalen die raken aan dit probleem, wordt gewerkt aan integraal beleid in het kader van de ZHPLG.

Den Haag, 12 maart 2024

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA drs. J. Smit